

Het verhaal van verzetvrouw Frieda Belinfante

Algemeen

Tijdvak 9: Tijd van de wereldoorlogen (1900-1950)/ Tijdvak 10: Tijd van televisie en computer.

Kenmerkende aspecten:

- Het voeren van twee wereldoorlogen.
- Het in de praktijk brengen van de totalitaire ideologieën: communisme en fascisme/nationaalsocialisme.
- Racisme en discriminatie die leidde tot genocide, in het bijzonder op de joden.
- De Duitse bezetting van Nederland.
- Verwoesting op niet eerder vertoonde schaal door massavernietigingswapens en de betrokkenheid van de burgerbevolking bij oorlogvoering.
- De ontwikkeling van pluriforme en multiculturele samenlevingen.

Niveau: 3 havo, vwo/ bovenbouw havo, vwo

Tijd:

- Vraag 1: 15 min
- Vraag 2: 15 min

Leerdoelen:

- Je leert wie Frieda Belinfante was en wat ze gedaan heeft tijdens de Tweede Wereldoorlog.
- Je leert waarom zij een strijd voerde om te zijn wie zij was.

OPDRACHT

Lees of bespreek met je docent de biografie van Frieda Belinfante op F-site.nu en beantwoord onderstaande vragen.

VRAAG 1

Frieda Belinfante was betrokken bij de aanslag op het Bevolkingsregister van Amsterdam in 1943. Frieda Belinfante vluchtte in 1944 naar Zwitserland. Na de oorlog keerde zij terug, maar ze kon niet meer wennen aan het leven in Nederland. Dit kwam met name door de manier waarop er volgens haar met de teruggekeerde joden werd omgegaan.

“Niemand bekommerde zich om de joden die terugkwamen uit de kampen en geen huis, geen meubels en geen geld meer hadden. Niemand praatte over hun verdriet, hun wanhoop. (...) Over de mensen die hun leven hadden gewaagd, praatte ook niemand. Wat ze gedaan hadden, betekende niks. Ze bestonden niet. Het was alsof mijn vrienden voor niets gestorven waren. Het was zo'n koude douche. Alsof er geen oorlog had plaatsgevonden.”

- a. Lees de bovenstaande tekst. Waarom was Frieda zo teleurgesteld? Noem tenminste drie redenen.
- b. Lees de biografie. Wat deed Frieda om deze teleurstelling te ontsnappen? Begrijp je waarom ze dat deed. Leg je antwoord uit.
- c. Tegenwoordig herdenken wij elk jaar op 4 mei de oorlogsslachtoffers. Waarom denk je dat er vlak na de Tweede Wereldoorlog juist minder aandacht was voor de teruggekeerde joden?

VRAAG 2

Tegen het einde van haar leven zei Frieda het volgende:

'Je doet iets voor de samenleving als je de mensen muziek geeft en ze muziek laat horen. Als vrouw, als man, als homo of als hetero. Wat maakt dat in vredesnaam uit.'

- a. Wat vind jij van deze woorden? Leg je antwoord uit.
- b. Frieda Belinfante was een lesbienne, zij had relaties met vrouwen. Van weinig historische personen is bekend dat zij homoseksueel of lesbisch waren. Bedenk een reden waarom wij dit niet weten.

BIOGRAFIE

Frieda Belinfante was de eerste vrouwelijke dirigent van Nederland en een verzetsstrijdster in de Tweede Wereldoorlog. Het feit dat zij als openlijke lesbienne door het leven ging en zich daarbij niet bekommerde om maatschappelijke conventies, maakt haar levensverhaal extra bijzonder.

Frieda Belinfante groeide op in een muzikaal joods gezin en speelde al jong een muziekinstrument. In de jaren dertig trad ze al op met een eigen orkest.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog ging Frieda bij het verzet. Ze was een van de initiatiefneemsters van de aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister in 1943. Nadat haar verzetsgroep werd verraden, lukte het Frieda om te vluchten naar Zwitserland.

Veel van haar Joodse familieleden overleefden de oorlog niet. Na de Tweede Wereldoorlog vond ze het vreselijk dat er in Nederland weinig aandacht was voor de overlevenden van de Holocaust en het werk van verzetsstrijders. Ook kreeg ze als vrouw geen echte kans als musicus. Ze vertrok naar de Verenigde Staten. Hier begon ze een succesvolle carrière als dirigente. Ze werd de eerste vrouwelijk dirigent bij een professioneel orkest.

We kennen weinig openlijke lesbiennes uit die tijd; vrouwen hielden hun lesbische geaardheid in het publieke domein meestal verborgen. Mannenliefde was strafbaar en van vrouwenliefde werd gedaan alsof het niet bestond. Frieda Belinfante heeft in haar leven op vele terreinen een strijd moeten leveren om te kunnen zijn wie ze was.